

“2015 is het oogstjaar voor natuurbeheer”

Een nieuw jaar met nieuwe kansen. Ook voor het natuurbeheer. Er liggen roerige jaren achter ons voor het natuurbeheer maar er klinkt steeds meer optimisme in de vakwereld. Er is weer wat geld, er zijn ideeën, er zijn verkiezingen. Zou 2015 dan eindelijk weer eens een oogstjaar worden voor iedereen die zich met hart en ziel inzet voor het natuurbeheer?

— Lotty Nijhuis (journalist)

Marc de Wit, directeur coöperatie Bosgroep Zuid-Nederland u.a.

“We gaan de financiën benutten die in 2015 beschikbaar komen voor natuurontwikkeling en herstel”

“Oogst is op twee manieren op te vatten: de hernieuwde aandacht voor het oogsten van producten uit bos en natuur en de ‘oogst’ van de gelden die in 2015 gaan vrijkomen voor ontwikkeling van nieuwe en herstel van bestaande natuur (o.a. PAS). Om met de eerste te beginnen: oogsten uit bos en natuurterreinen is al zo oud als de mensheid. In het huidige tijdsgewricht stimuleerde de financiële schaarste na de ingrepen van Bleker zowel het afstoffen van oude als het ontwikkelen van nieuwe verdienmodellen. Het benutten van het economisch potentieel kreeg weer prioriteit en vermindert de sterke afhankelijkheid van overheidsmiddelen. Ik vind dit een gezonde ontwikkeling. De oogst uit natuur benader ik breed: van oogst van grondstoffen (hout, natuurvlees), exploitatie van bestaand vastgoed in natuur (horeca, recreatie) tot het voorbrengen van duurzame energie (biomassa, windmolens). Vooral in de bosbouw is het van belang om te investeren in hoogwaardige verjonging zodat het productievermogen op de lange termijn wordt versterkt. Natuurbeheerders hebben naar mijn mening de maatschappelijke uitdaging om de ecologische ontwikkeling van de terreinen te verbinden met een duurzame economische grondslag. De tweede vorm van oogsten is het benutten van de financiën die in 2015 beschikbaar komen voor natuurontwikkeling en herstel. Zo draagt de uitvoering van de PAS-maatregelen niet alleen bij aan herstel van kwetsbare natuur maar kan het tevens ruimte creëren voor een duurzame economische benutting. De provincies staan nu volledig aan de lat voor de realisatie van het Nationaal Natuur Netwerk/EHS en na jaren van discussie is het naar mijn mening hoog tijd dat in 2015 de schop de grond in gaat. De Bosgroepen staan klaar om deze uitdaging aan te gaan.”

John Steegh, voorzitter Water Natuurlijk

“Natuur moet sterkere positie krijgen in waterschappen”

“In besturen van waterschappen verdient de natuur meer invloed dan alleen via een enkele ‘geborgde’ zetel. Water Natuurlijk is mede opgericht door natuurorganisaties en zet zich in voor betaalbaar en natuurlijk water waar iedereen van kan genieten. Nederlandse natuur en ons zo door water bepaalde landschappen hebben er alle belang bij dat gekozen vertegenwoordigers in de waterschapsbesturen hart voor die natuur hebben. De mensen van Water Natuurlijk hebben dat groene hart. Zij handelen met een brede blik vanuit natuur en mens. Hoe gaat Water Natuurlijk van 2015 een oogstjaar voor natuurbeheer maken? Water Natuurlijk heeft een breed, natuurgericht programma. Met een sterke positie in besturen, maar vooral door natuurbeheer integraal onderdeel te maken van waterbeheer. Dat betekent dat wij werken aan een erkenning van natuur als bondgenoot voor een veilig Nederland. Geen smalle en hoge grijze dijken, maar brede groene dijken. Wij denken dat het een goed idee is om natuurgebieden in te zetten als natuurlijke waterbuffers, zodat bij heviger regen die hoort bij klimaatverandering de stad niet onderloopt. Daar krijgt de natuur betalende bondgenoten in de stad mee! Maar we willen ok de natuur zelf beschermen en pleiten voor teeltvrije bufferzones, verdergaande rioolwaterzuivering als dat voor waterkwaliteitsdoelen nodig is en handhaving tegen watervervuilers. Vispassages kunnen leefgebieden met elkaar verbinden zodat de natuur ook het stedelijk gebied kan intrekken. Dat is niet alleen belangrijk voor die natuur zelf, maar daarmee maken we de waternatuur ook beleefbaar. We willen de recreatiemogelijkheden vergroten in watergangen en op kades.”

**Else Giesen, duurzame innovatie
KoKreuteur**

“Het afschieten van ganzen is daarom noodzakelijk, ze vervolgens opeten is eigenlijk heel duurzaam”

“Niks is zo mooi als kunnen oogsten uit de natuur, mits dit op een goede manier gebeurt natuurlijk. Het project Gans&Bord gaat echt los in 2015. Binnen de kaders van dit project zoeken we naar manieren om de gans weer op de kaart te krijgen. We zijn het eten van ganzenvlees niet meer gewend, en zijn al helemaal niet gewend aan de smaak van wilde ganzen. We willen door een stukje productontwikkeling kijken of we smaak van gans dichterbij de smaak kunnen brengen die mensen wel kennen. Dit is geen eenvoudige uitdaging, maar wel eentje die we aan gaan. Maar we willen voornamelijk uitleggen waar de ganzen vandaan komen en dat het eten van gans de natuur een handje helpt. Er zijn namelijk te veel ganzen in Nederland en dit leidt tot overlast, ook voor de natuur. Het afschieten van ganzen is daarom noodzakelijk, ze vervolgens opeten is eigenlijk heel duurzaam. Gans is namelijk een prima eiwitbron. Terwijl het produceren van dierlijke eiwitten door middel van het houden van gedomesticeerde dieren leidt tot schade aan de natuur, onder andere door de uitstoot van ammoniak en CO₂. Daarom is het goed dat we nadenken over oogsten uit de natuur, omdat dit wel eens duurzamer zou kunnen zijn dan zelf te produceren. En daarmee zou 2015 wel eens het oogstjaar voor natuurbeheer kunnen worden.”

foto Van Pei

**Frank Berendse, hoogleraar
Natuurbeheer en plantenecologie**

“Burgers willen een aantal graslandpercelen in het Wageningse Binnenveld kopen en beheren om er waardevolle natuur terug te brengen”

“Het natuurbeheer heeft in de periode Bleker zeer zware klappen opgelopen. Daarom heb ik er moeite mee om echt te spreken van oogsten. Maar er is nu wel een begin gemaakt met een voorzichtig herstel. Daarbij is ook beleid ingezet om andere partijen, zoals boeren en burgers, verantwoordelijkheid te geven in het natuurbeheer. In dat licht past ook het initiatief van Mooi Wageningen waarbij ik ben betrokken. Burgers willen een aantal graslandpercelen in het Wageningse Binnenveld kopen en beheren om er waardevolle natuur terug te brengen. Hier lagen vroeger bloemrijke hooilanden met veel zeldzame orchideeën. De gronden zijn aangekocht door de Dienst Landelijk Gebied en zouden zijn overgegaan naar Staatsbosbeheer, maar dat is nu vanwege bezuinigingen en nieuwe regelgeving niet mogelijk. Boeren zouden deze gronden ook willen overnemen, maar de maatregelen die nodig zijn om de natuur echt in zijn oude glorie te herstellen zullen dan niet genomen worden. Denk aan hydrologische maatregelen om de kwel te herstellen zodat er weer natte, voedselarme, relatief basische omstandigheden ontstaan. Boeren zijn benauwd dat zulke maatregelen ook effecten hebben op naastgelegen percelen waar zij moeten werken. We moeten nu samen tot een plan komen. Het initiatief van Mooi Wageningen was natuurlijk een noodgreep. Terreinbeheerders, zoals Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer, hebben hiervoor de expertise. We krijgen veel steun maar moeten alles nog opzetten. We zijn de eersten in Nederland die een dergelijk initiatief nemen. Het is vooral de uitdaging om een organisatie op te zetten om de grond echt duurzaam te beheren, maar ik heb inmiddels al zoveel enthousiasme gezien dat ik hierover redelijk optimistisch ben. Er is vanuit heel Nederland belangstelling. Ook vanuit EZ. Als we in staat zijn samen met boeren een goed plan te maken, dan zou het me niet verbazen als dit in heel Nederland in vergelijkbare situaties navolging krijgt. Dan krijgen we in het natuurbeheer een echte cultuurverandering, een interessant democratiseringsproces.”

foto Hans van den Bos, Bosbeeld

**Evelien Verbij, directeur
Vereniging van Bos- en
Natuurterreineigenaren**

“Wat kunnen provincies betekenen op het gebied van stimuleren en faciliteren van de oogst en het gebruik van groene grondstoffen?”

“Voor natuurbeheer lijkt me dat 2015 eerder een schakeljaar wordt dan een oogstjaar. Na 25 jaar EHS onder verantwoordelijkheid van het Rijk schakelen we met het Natuurpact, de Subsidieregeling Natuur en Landschapsbeheer en binnenkort de nieuwe Wet natuurbescherming over naar de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland onder verantwoordelijkheid van de provincies. Als Vereniging van Bos- en Natuurterreineigenaren (VBNE) volgen we op de voet wat deze omschakeling betekent voor de professionele bedrijfsvoering van onze leden. Wat betekent het opgaan van de Boswet in de nieuwe Wet natuurbescherming? Hoe kunnen we samen met de provincies zorgen dat de kennis en informatie over natuurbeheer gedeeld wordt met zoveel mogelijk natuureigenaren en natuurbeheerders? Wat zijn de onderzoeksvragen die leven bij de provincies en hoe kunnen we provincies betrekken in het Kennisnetwerk Ontwikkeling en Beheer Natuurkwaliteit dat we als VBNE coördineren? Wat kunnen provincies betekenen op het gebied van stimuleren en faciliteren van de oogst en het gebruik van groene grondstoffen? De VBNE zit daarbij zelf ook midden in een omschakeling: van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie Bosschap naar de privaatrechtelijke vereniging VBNE. Daarbij doen we ons best om, zoals dat altijd zo heet, de ‘winkel open te houden tijdens de verbouwing’. Afgelopen jaar hebben we nog volop kunnen oogsten van 60 jaar Bosschap. Denk bijvoorbeeld aan de positieve uitspraak door de Hoge Raad in zake de voorbeeldzaken waterschapsheffingen natuur. Het komende jaar zal duidelijk moeten worden of onze leden vinden dat we de omschakeling naar de VBNE toekomstbestendig is zodat we ook zelf kunnen gaan zaaien, en in de toekomst oogsten. Ik heb daar alle vertrouwen in.”